Wilde indianen en negerslaven

ORANJESTAD — In alle Nederlandse koloniën werd per 1 juli 1863 de slavernij afgeschaft, dus ook op Aruba. Veel slaven kende het eiland niet. In ieder geval niet in vergelijking met andere Nederlandse koloniën. Zowel het absolute aantal als het procentuele bevolkingsdeel dat werd gevormd door slaven, lag op dit eiland lager dan in de andere gebieden. Gedurende de hoogtijdagen van slavernij op Aruba, medio negentiende eeuw, ging het nooit om meer dan 600 mensen, zo'n twintig procent van de gehele bevolking.

De meeste slaven waren van Afrikaanse afkomst. Maar er waren ook indianen bij, merendeels volwassenen en kinderen die geroofd waren op de Venezolaanse kust en die op Aruba 'wilde indianen' werden genoemd ter onderscheiding van lokaal geboren en gekerstende Indianen.
Niet alleen heeft Aruba nooit veel slaven gekend, ook de periode waarin slavernij op het eiland duurde, was betrekkelijk kort. Dat was voornamelijk omdat slavernij pas heel laat zijn intrede heeft gedaan op Aruba. Waren er al Afrikaanse slaven op Curaçaose bodem aan het einde van zeventiende eeuw, pas honderd jaar later kwamen er Afrikaanse slaven naar Aruba, en aanvankelijk betrof dit slechts een handjevol werkkrachten van Compagnieleden. Voor 1780 was het alleen leden van de compagnie toegestaan om slaven te houden op Aruba. Pas na 1780 werd werk gemaakt van de kolonisatie van het eiland, en mochten ook particulieren slaven houden. Toen steeg het aantal slaven ook vrij rap, maar meer dan 600 werden het er nooit. Toen de vrijheidsklok in 1863 luidde, werden er ongeveer 500 slaven vrijgemaakt.

REGELS

De Arubaanse slaven werkten als huisbedienden of winkelpersoneel bij stedelingen, en als veldslaaf of veehoeder bij grondeigenaren in de knoek. Voor de behandeling en voeding van slaven golden regels waar slaveneigenaren zich aan moesten houden. Zo mocht een meester zijn slaven niet laten werken op zondag. Een uitzondering hierop vormden slaven die werkten als veehoeders, tuinslaven en huisbedienden. Zij konden op de dag van de Heer wel aan het werk gezet worden. Voorts gold de regel, dat tuinslaven en ambachtslieden dagelijks vrij moesten hebben van twaalf tot veertien uur. Ook moesten de slaveneigenaren zorgen voor een voedingsrantsoen. Mannelijke slaven moesten minstens zes kannen maïs per week krijgen, voor vrouwen gold een minimum vijf kannen.
Volgens historicus Johan Hartog werden de slaven op de Nederlandse eilanden over het algemeen niet slecht behandeld. "Maar het was wel bekend dat ze eigenlijk niet zoveel te eten kregen", schrijft hij in zijn boek *Aruba, zoals het was, zoals het werd*. Eraan toevoegend: "In tijden van hongersnood zullen ze het wel het slechtst gehad hebben."
De dag van de emancipatie was op Aruba een blijde en spannende dag, maar werd niet zo intens beleefd als in andere Nederlandse gebieden.
Het versterkte politiekorps hoefde niet in het geweer te komen, want van ongeregeldheden was geen sprake. De meeste voormalige slaven kregen van de overheid een stuk domeingrond aangewezen om voortaan zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien. En voor ieder van de slaven kregen de respectieve voormalig eigenaars een bedrag van 200 gulden uitbetaald, ter vergoeding.

HUWELIJKEN

Zowel de Afrikaanse slaven als de zogeheten 'wilde' Indianen gingen na de emancipatie snel op in de bevolking. Huwelijken tussen hen en de overige bevolkingsgroepen kwamen veelvuldig voor, totdat er op het eiland nauwelijks tot geen mensen met zuiver Afrikaans of Indiaans bloed meer bestonden. Dat de slavernij een realiteit is uit het verleden, is weliswaar terug te vinden in de negroïde trekken die opmerkbaar zijn bij leden van de Arubaanse bevolking, alsook in de constructie van een aantal achternamen, zoals Dubero en Odor. Volgens de antropologisch onderzoekers Luc Alofs en Leontien Merkies (*Ken ta Arubiano*) zijn deze twee achternamen mogelijk een verbastering van de naam Oduber, de laatste zijnde de naam van een blanke, slavenhoudende familie in de tijd van de slavernij. Bij emancipatie in 1863 bedachten veel vrijgemaakte slaven hun eigen achternaam. Sommigen gingen creatief aan de slag en verzonnen een compleet nieuwe naam, anderen maakten afgeleiden van de naam van hun vroegere meester. Odor en Dubero zijn waarschijnlijk de namen van ex-slaven die eens behoorden tot de inboedel van een familie Oduber, zoals de naam Everon mogelijk is gekozen door slaven die vroeger toebehoorden aan een zekere familie Evertsz, aldus Alofs en Merkies.
25 Jaar na de afschaffing van de slavernij, in 1888, werden in de Hervormde Kerk en de Rooms Katholieke Kerk speciale herdenkingsdiensten gehouden. Na afloop van de diensten begaven de kinderen van de Rooms Katholieke school zich naar het gouvernementshuis, alwaar zij het Nederlandse volkslied zongen, en andere bij deze gelegenheid toepasselijke liedjes. Volgens ooggetuigen trok vervolgens een 'grote menigte' met vlaggen en muziek naar het huis van de gezaghebber, waar Jacob Thielen II hen toesprak. De kinderen van de Katholieke school en de Landsschool werden getrakteerd en 's avonds waren er op verschillende plaatsen danspartijen.

Amigoe . - (1 juli 2003)